

I- Obidoù an Ozhac'h meur

Pevar gour yaouank a oa o tougen korf an Ozhac'h meur war ur c'hravazh graet gant skourroù gwez. En e c'hourvez war e gein edo ar c'hozhiad marv, livet ruz e zremm hag e gorf penn-da-benn. Ruilhennoù graet gant kregin, dent ha mein bihan kizellet a oa en-dro d'e c'houzoug, d'e zivrec'h ha d'e zaouufern. Kinklet 'oa e benn gant kerniel ur c'harv-meur.

War o skoaz e oa ar baotred o tougen an Ozhac'h etrezek ar bez. Koshoc'h 'oa an daou waz er penn a-raok, daou hemolc'her e barr o brud anezho. Er penn a-dreñv edo Sarka hag Aada, daou chaseour yaouank nevez-lakaet e renk ar vrezelourien. Bras ha kreñv 'oa Sarka, un tamm kroc'hen loen gouez en dro d'e zargreiz.

Bihanoc'h ha mistroc'h 'oa Aada, kiget mat daoust da se, sklaeroc'h e groc'hen rous, hir e vlev rodellet dalc'het gant ur ruilhenn lêr. Bec'hiañ a raent gant pouez o samm ha gant ar glac'har.

Bep an amzer e selle Sarka a-gorn ouzh Aada. Gant fae hag un tammig avi ivez. Gouzout a rae ervat e oa tonket da hini pe hini anezho da vezañ Ozhac'h meur ar meuriad ur peur bennak¹. Sarka ne laoskfe ket Aada da gemer ar penn na ne rafe. Gwelloc'h chaseour ha brezelour e oa-eñ war e veno. Aada, gwir eo, ne bliche ket dezhañ en em gannañ. Troetoc'h 'oa gant an natur, ar plant, al loened ha gant an arz. Plijout a rae dezhañ liveañ gant pri ruz ha ludu koad. Eñ eo en doa livet korf an Ozhac'h marv evit an obidoù. Kizellañ a rae delwennoù bihan prenn pe maen, loened ferv pe merc'hed yaouank. « Traoù didalvez a-berzh ur gour, a c'hoapae Sarka. Diwar seurt traoù ne zeu ket a voued d'ar meuriad. » Daoust da se e oa Aada ur paotr barrek-kenañ war an hemolc'h hag ar pesketa, ur spered lemm ha leun a ijin. O vezañ ma oa ur paotr yaouank kenedus ha laouen e plije d'an holl. Sot-pitilh 'oa ar merc'hed yaouank gantañ. Abalamour d'an holl draoù mat-se en doa Sarka gwarizi outañ.

En em gavet 'oa an ambrougadeg-kañv tost

1 Ur peur bennak : d'ur c'houlz, d'ur mare bennak.

d'ar roc'h vras a raed an Daolenn anezhi. A-dreñv ar roc'h-se edo ar mor bras, o tamgelc'hiañ ar beg douar azalek ar sav-heol betek ar c'huzh-heol. Bodet 'oa tud ar meuriad e traoñ an Daolenn, ar vrezelourien, ar mammoù, ar vugale, ar re gozh. Fromet-bras 'oa pep hini anezho dre m'edo korf an Ozhac'h meur o tostaat ouzh an toull a oa graet en douar dirazo. Pignat a reas ar sorser war ur roc'h krenn e-kichen an toull-bez. Goloet-holl 'oa e gorf gant kroc'hen karv, kerniel ur bouc'h ouzh e dal, pluñv laboused aod war gern e benn, ur penn-bazh en e zourn, kinklet gant lêrennoù ha klopenn ur bleiz. Stagañ a reas da zibunañ rimadelloù hud tra ma lakae an dougerien ar c'hravazh war an douar e-keñver an toull. Teir maouez livet e ruz hag e du a zeuas da ledañ briadoù bleunioù ha raden e strad ar bez. Fichañ a rejont korf an Ozhac'h gant delioù gwez en ur ouelañ kreñv. A-douez ar bobl e save ivez leñvadennoù war gan.

Neuze e savas ar sorser e vazh er vann hag e voe dougennet an hini marv war ar gwelead bleunioù. C'hwezhet e voe tan e c'hwec'h bern keuneud sec'h en-dro d'ar bez. A-raok ma voe peurzevet ar prenn e voe berniet belkadoù² mein war-c'horre an toull-bez. Pell e padas al lid c'hoazh.

2 Belkad : pezh mell.

Glac'haret-bras 'oa Aada. N'en doa anavezet Ozhaç'h meur all ebet estreget hemañ abaoe m'edo war an douar. Un den mat, kuñv, hegarat. Evit doare e oa tad dezhañ. Marvet 'oa e vamm meur a loariad 'oa p'oa c'hoazh yaouank-flamm. Gant ar mammoù all 'oa bet desavet a-gevret gant o bugale o-unan. A-gevret e veve an holl, boutin pep tra kenetrezo. Digant ar gozhidi en doa Aada klevet mojennoù ha koñchennoù ar marevioù gwechall.

Gwechall-gozh pa varve an Ozhaç'h meur e veze aberzhet bugale ha tud c'hour zoken. Pell 'oa ne veze ket graet ken. D'ar mare-hont e veze lakaet binvioù hemolc'h ha boued gant ar re varv en toull evito da c'hellout ober o zreizh betek ar bed all. Ha gwir eo ez oa ur bed all en tu all d'an inizi du ma 'z ae an heol da guzh ? Korfoù ar re varv, evit doare, a veze debret gant tud ar meuriad ur poent 'oa bet. Ne oa ket abalamour ma rae diouer ar boued dezho, hogen evit m'o defe ar re varv kendalc'het da vevañ enno. Kement-se holl a lakae Aada da brederiañ ha d'en em soñjal war ar bed, war ar vuhez, war blanedenn an den war an douar...

Sarka avat ne oa ket nec'het gant seurt preder. Koll amzer ! A-walc'h 'oa dezhañ klask boued da zebriñ, kousket, chaseal, brezeliñ ha c'hoari

merc'hed. Da c'hedal ma teufe da vezañ Ozhaç'h meur d'e dro. Neuze 'vat ne vefe ket toc'hor ar meuriad ken evel ma oa bremañ. Gouzout a rafe difenn e beadra a-enep ar meuriadoù estren a oa o laerezh o bevañs diganto.

Serriñ a reas an noz, sklaer e vanas an oabl stergannek. Gedourien a chomfe da ziwall ar bez ha sikour spered an Ozhaç'h meur da dremen er bed all. Mont a reas ar mammoù, ar wazed, ar vugale en teltennoù dindan ar reier bras ma raent o annez abaoe ma oant bet degouezhet er begdouar-mañ. Pignat a reas Aada war an Daolenn. N'eo ket war-zu ar c'huzh-heol entanet gant an heol diskennet en tu all d'an inizi eo e sellas, hogen etrezek traoñienn ar C'hurnig. Eno edo e holl spered abaoe meur a nozvezh 'oa. Abaoe m'en doa gwelet Narki, ur plac'h yaouank kaermeurbet eus meuriad an tiez-prenn. Ur pennad amzer 'oa e oa deuet ar meuriad-se da chom di, a-hed ur stêr tost d'an aod. Teltennoù o doa savet gant gwez eus ur c'hoad. Biskoazh kemend-all ! Hep ehan 'oa Narki war e spered abaoe, koulz en deiz hag en noz e-kreiz e hunvreoù. An dro gentañ 'oa dezhañ da vezañ ken fromet gant ur plac'h yaouank. Tan a oa bet graet er C'hurnig ivez evit doare. Moged a oa o sevel a-douez an tiez-prenn a zamwele er pelloù.

P'edo o vont d'e log e tremenas hebiou da deltenn Sarka. C'hoarzhadennoù gadal a glevas. Etre ar c'hrec'hen damzigor e welas ar pabor en e sav, teir flac'h yaouank en-dro dezhañ, noazh-dibitilh³ o-fevar. Dibab a reas Sarka unan anezho hag he lakaat war he c'hrabanoù dirazañ. Klemmoù, c'hoarzhadennoù, grountadennoù⁴ gouez a savas. Heug en devoe Aada dirak ur seurt c'hoari yud. Evel loened e oa paret Sarka hag ar plac'h yaouank, ar re all oc'h isañ anezho en ur c'hedal o zro. Dont a reas Narki dirak daoulagad ar paotr yaouank.

Bravoc'h e rankfe bezañ ar garantez ganti.

3 Noazh-dibitilh : noazh-pilh, noazh-ran.

4 Grountadennoù : oc'hadennoù ha soroc'herezh ganto.

II- An hemolc'h

Mintin abred e savas Aada. Edo ar ruzell-veure o tanañ an oabl a-zioc'h kêriadenn an tiez-prenn. Moarvat edo c'hoazh Narki o kousket. Lakaat a reas ar paotr e erc'hen-lêr en e dreid, e-touez ar spern hag an drez ez afe da vale hirio⁵, hag ur gouriz kroc'hen gad en-dro d'e zargreiz gant ur sac'h da lakaat ar preizhoù. Ouzh e gein e stardas ur gouhin gant saezhennoù hag e wareg. Ur vouc'hal vaen hag ur gontell mein-tan a sankas etre e c'houriz hag e groc'hen. Prest 'oa da loc'hañ evit un dervezhiad⁶ hemolc'h.

Krog'oa tud ar meuriad da zihuniñ, goustadik. Edo ar chaseourien o vont pep hini diouzh e

5 Hirio : hiziv.

6 Dervezhiad : devezhiad.

du. Ar merc'hed a oa o c'hwezhañ tan hag oc'h ober war-dro ar vugaligoù. Klouar 'oa an amzer. Nebeut a gig a oa a-skourr⁷ er c'hevioù. Mall 'oa d'ar baotred pakañ loened all a-hend-all e rankfe ar meuriad tremen gant kregin an aod ha gwrizioù al louzaouennoù. Edo Sarka o tivorfilañ war-lerc'h un nozvezhiad orged, an teir flac'h yaouank o roc'hat war grec'hen ar c'hev. Astenn a reas e zivrec'h en ur zisklaviñ-yen⁸. Moarvat ne deufe ket kalz a dra gantañ hirio. Chom a rafe da gousket dre greiz chaseal. Gant ur mousc'hoarzh goapaus e sellas ouzh Aada o pellaat.

War-zu ar c'hreisteiz edo ar paotr yaouank o redek, stegnet e gigennoù, digor-frank e vruched da alanat doun⁹, lemm e selloù, skañv e zivskouarn. Ur pennad hent diouzh an Daolenn e oa koajoù¹⁰ doun el lec'h ma oa stank al loened, diouzh doare. Dre wenodennoù graet gant ar chaseourien edo o vont war-raok, buan ha sioul, en ur sellet pizh ha selaou pep tra en-dro dezhañ. Bez edo an natur o virviñ, ar bleunioù o tigeriñ o c'halonoù, amprevaned o nijellat a-zioc'hto¹¹.

7 A-skourr : a-ispilh, en-distribilh.

8 En ur zisklaviñ-yen : en ur zisleviñ-gen, bazailhat a ra, digor bras e veg gantañ gant ar skuizh ma 'z eo.

9 Doun : don, distagadur Bro-Leon, evel dourn (dorn).

10 Koajoù : koadoù.

11 A-zioc'hto : a-us dezho.

« Emañ an amzer – an hin pa livirin mat¹² – o kemm, » en doa lavaret dezhañ an Ozhach meur un toullad nozvezhioù kent mervel. Soñj mat en doa diouzh ar veilhadenn-se, ar re gozh, ar mammoù hag ar vugale bodet start en-dro d'an tantad. Aet 'oa Sarka hag ar chaseourien yaouank da chourañ¹³ e kev ar merc'hed. Ne oant ket safaret¹⁴ gant kaozioù ar re gozh. « Gwechall-gozh, a lavare an Ozhac'h meur, e oa kalz yenoc'h an amzer. Kalz hiroc'h e pade ar goañv, erc'h ha skourn kalet oc'h ober. Un tamm mat pelloc'h eget bremañ edo ar mor da neuze. Chaseourien dispont a oa bet aet war gefioù gwez diskourret ha kleuziet etrezek an hanternoz. Menezioù skourn gwenn-kann o doa gwelet o neuñv war-c'horre ar mor bras.

« D'ar mare yen-hont ne oa ket ken stank ha bremañ ar gwez hag al louzaouennoù. Ne oant ket evit kreskiñ gant an avel viz yen-sklas a veze hep ehan o c'hwezhañ. Chaseal ar c'hirvi-meur a veze graet da neuze. Un aneval dispar 'oa ar c'harv-meur koulz evit ar c'hig, ar c'hroc'hen, an eskern hag ar c'herniel. Poazhet e veze ar c'hig, ha

12 Pa livirin mat : pa lavarin mat.

13 Chourañ : c'hoari ar garantez.

14 Ne oant ket safaret : trabaset, tregaset, chalet, nec'het.

n'eo ket o debriñ ez-kriz evel ma raed gwechall-gozh-kozh. »

En ur vont war-zu ar c'hreisteiz e wele splann Aada dirak e zaoulagad an daolenn vev a oa bet livet gant an Ozhac'h meur e-doug ar veilhadenn. « Gant kefioù gwez kroaziet ha stegnet krec'hen kirvi outo o doa tud ar meuriad savet teltennoù war ur gompezenn vras. Krec'hen all a oa bet kivijet ha stegnet da sec'hañ evit ober dilhajoù da zelc'her tomm. Merc'hed a oa o tispenn kig ar c'hirvi lazhet, lod all a oa o lakaat anezho da boazhañ ouzh ar ber. Gant mein lemm e raent o labour. En-dro dezho e oa bugale o c'hoari gant pri. Ur gwaz a oa o sevel binviji-hemolc'h hag higennoù-pesketa gant kerniel hag eskern ar c'hirvi. Ur plac'h yaouank a oa tommañ dour en ur sac'h graet gant un tamm kroc'hen loen a-zioc'h an tan. »

Bili bet o tommañ war an tan a lakae er sac'h. Aezhenn a save diouzh ar sac'had dour. Kaer 'oa ar plac'h yaouank. Tennañ a rae da Narki moarvat.

Un tamm trouz, ur skourr o strakal, a dorras e hunvre. Chom a reas a-sav war api darev da lammat. Ez-vihan en doa desket arz an hemolc'h digant ar re vras, sellet ouzh roudoù al loened war an douar, ar pezh a zebrent, ar c'haoc'h a